

4. Strafgesetzbuch – StGB. URL : <http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/BJNR001270871.html>.
5. Пихов А. Х. Теоретические основы противодействия транснациональной преступности : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Краснодар, 2017. 488 с.
6. Кримінальний кодекс Французької Республіки. Київ : ОВК, 2017. 348 с.
7. Кримінальний кодекс Республіки Польща. Київ : ОВК, 2016. 138 с.
8. Жаровська Г. П. Теорія та практика протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Київ : НАВС, 2019. 593 с.

References

1. Saltevskiy, M. V. and other (1987), *Spetsializirovannyi kurs kriminalistiki* [Specialized Criminalistics course], Kiev, USSR.
2. Bilenchuk, P. D. and other (2011), *Transnatsional'na zlochynnist' : kryminalistychnyi analiz* [Transnational crime : a forensic analysis], Kyiv, Ukraine.
3. Basetskiy, I. I. and Legenchenko N.A (2002), *Organizovannaya prestupnost'* [Organized Crime], Minsk, Belarus.
4. Strafgesetzbuch – StGB, available at : <http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/BJNR001270871.html>.
5. Pikhov, A. H. (2017), “Theoretical foundations of combating transnational crime”, Thesis abstract for Doct. Sc. (Jurisprudence), 12.00.08. Krasnodar, Russia.
6. The Criminal Code of the French Republic (2017), OVK, Kyiv, Ukraine.
7. The Criminal Code of the Republic of Poland (2016), OVK, Kyiv, Ukraine.
8. Zharovs'ka, G. P. (2019). “Theory and Practice of Combating Transnational Organized Crime in Ukraine”, Thesis abstract for Doct. Sc. (Jurisprudence), 12.00.08. Kyiv, Ukraine.

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2019-3/4-11>

Про актуальні зміни законодавчого регулювання інституту судового контролю

Войтович Є. М.

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
 e.m.voytovich@gmail.com

Ключові слова:

кримінальний процес, судовий контроль, оскарження дій, бездіяльності, оскарження рішень, реформування, інститут кримінального переслідування, судова система

У статті розглянуто особливості законодавчого врегулювання інституту судового контролю в кримінальному процесі України. Зокрема, надано визначення судового контролю як самостійного інституту процесуального закону з урахуванням як останніх змін у процесуальному законодавстві, так і з урахуванням змін, які почнуть діяти в законі з 01.01.2020 року щодо досудового розслідування кримінальних проступків. Вказано на недосконалість певних термінів процесуального закону, які, окрім іншого, впливають на зміст інституту

Надійшло до редколегії:

09.11.2019

Прийнято до друку: 17.12.2019

судового контролю. Так, піддано критиці положення процесуального закону, які регулюють стадію закінчення досудового розслідування, що у свою чергу впливає на межі повноважень слідчого судді. Звернено увагу на недоліки законодавчого врегулювання щодо невизначеності обсягу повноважень посадових осіб, сторін обвинувачення у випадку повернення обвинувального акту прокурору як такого, який не відповідає вимогам процесуального закону. Запропоновані рекомендації змін у чинний процесуальний закон, спрямовані на усунення зазначених недоліків.

About the actual changes in legislative regulation of the judicial institute

Voitovich E. M.

Zaporizhzhia National University, str. Zhukovskoho, 66, Zaporizhzhia, Ukraine
e.m.voytovich@gmail.com

Key words:

criminal proceedings, judicial review, appeal against actions, inaction, appeal against decisions, reform, institute of criminal inaction, appeal against decisions, reform, institute of criminal prosecution, judicial system.

The article deals with the peculiarities of legislative regulation In particular, the definition of judicial review as an independent institution is given and the definition of judicial control as an independent institute of procedural law, taking into account both recent changes in procedural law, taking into account both recent changes in procedural legislation, the law, as well as changes in law taking into account changes that will come into force in the law from 01.01.2020 on pre-trial investigation of criminal offenses on pre-trial investigation of criminal offenses. The status of the investigating judge of the court of first instance, the appellate court and the High Anticorruption Court is pointed out. The imperfection of certain terms of the procedural law, which, among other things, affect the content of the terms of the procedural law, which, among other things, affect the content of the institution of judicial review.

It is suggested to consider the moment of beginning institute of judicial control powers of the investigating judge has expired 24 hours from the date of receipt by the investigator or the prosecutor of information about the criminal offense. Or the prosecutor of the information about the committed criminal offense. is suggested to consider the moment of beginning institute of judicial control powers of the investigating judge has expired 24 hours from the date of receipt by the investigator or the prosecutor of information about the criminal offense.

Or the prosecutor of the information about the committed criminal offense. Investigation stage. It is proposed to consider the moment of loss of the right to appeal to the investigating judge at the moment of the loss of the right to appeal to the investigating judge at the very moment of completion, pre-trial investigation, determined by the decision of the investigator and prosecutor, who are informed about the proceedings, the participants will continue at the same time, the stage of pre-trial investigation is not completed, since the indictment or the relevant procedural request has not yet been sent to the court. Is proposed to consider the moment of loss of the right to appeal to the investigating judge at the moment of the loss of the right to appeal to the investigating judge at the very moment of completion, pre-trial investigation,

determined by the decision of the investigator and prosecutor, who are informed about the proceedings, the participants will continue at the same time, the stage of pre-trial investigation is not completed, since the indictment or the relevant procedural request has not yet been sent to the court.

Investigation stage. It is proposed to consider the moment of loss of the right to appeal to the investigating judge at the moment of the loss of the right to appeal to the investigating judge at the very moment of completion, pre-trial investigation, determined by the decision of the investigator and prosecutor, who are informed about the proceedings, the participants will continue at the same time, the stage of pre-trial investigation is not completed, since the indictment or the relevant procedural request has not yet been sent to the court. Criticized by the duty of the investigating magistrate of the investigating given that the period of such familiarization is not included in the introduction, since the time of such a reading is not within the deadline. The principal possibility of additional investigation after the decision on its impossibility of additional investigation after the decision on its completion is emphasized. Proposed recommendations for changes in current procedural completion. Suggestions for changes are suggested the law seeks to remedy these shortcomings.

Як і кримінальний процесуальний закон, так і інститут судового контролю в кримінальному процесуальному праві України зазнають змін, чому й присвячено цю роботу.

Питанням судового контролю та дослідженню певних його елементів приділяли увагу вітчизняні та російські науковці, такі як Н. М. Ахтирська, В. М. Горшеньов, М. М. Куцин, В. А. Лазарева, Л. М. Лобойко, В. Т. Маляренко, І. Л. Петрухін, А. Туманянц, Д. О. Філін, Н. М. Чепурнова, І. Б. Шахов, О. Г. Шило та інші. Слід зазначити, що дослідженням певних елементів, які зараз утворюють інститут судового контролю, приділялася увага навіть правниками радянських часів, чому буде присвячена окрема робота.

Завданням цієї роботи є висвітлити актуальні питання законодавчого регулювання цього інституту, які пов'язані зі змінами в чинне законодавство, та запропонувати надати їм оцінку з точки зору як правозастосовчої практики, так і з точки зору доктрини кримінального процесуального права.

У попередніх роботах автором запропоновано таке визначення судового контролю в кримінальному процесі України: «судовий контроль у кримінальному судочинстві виражається в безпосередній перевірці законності та обґрунтованості рішень, дій і бездіяльності посадових осіб органів прокуратури, дізнання та досудового слідства на досудових стадіях кримінальної справи». Наразі «кримінальна справа» відсутня, існує лише кримінальне провадження, що більш точно відповідає сутності цього інституту з огляду на кількість стадій, їх детальну регламентацію та правила реєстрацій. Інститут дізнання скасований повністю, однак запропоновано запровадити кримінальні проступки та спрощений порядок їх досудового розслідування, що є певним чином тотожним з інститутом дізнання. Таким чином, пропонується визначити судовий контроль як безпосередню перевірку слідчим суддею законності та обґрунтованості рішень, дій або бездіяльності посадових осіб сторони обвинувачення на стадії досудового розслідування кримінального провадження.

У попередніх роботах автором досліджувалися питання інституту судового контролю в кримінальному процесі в різних аспектах. Певним чином досліджувалися витоки інституту із законодавства радянських часів, докладно вивчені питання виникнення інституту в кримінально-процесуальному законодавстві України. Було проаналізовано механізм обрання слідчого судді, межі його повноважень (як слідчого судді суду першої інстанції, так і апеляційного рівня) як із точки зору обсягу, так і з точки зору часу (моменту виникнення та припинення). Автором неодноразово піддано критиці певні недоліки законодавчого врегулювання інституту, особливо так звані «поправки Лозового», які було запроваджено в Кримінальний процесуальний кодекс України Законом № 2147-VIII від 03.10.2017 року тощо.

Черговим кроком розвитку законодавчого врегулювання досліджуваного інституту стало прийняття 04 жовтня 2019 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства» № 187-IX, який набрав чинності 17 жовтня 2019 року (далі – Закон № 187) [1]. Цим законодавчим актом змінено й правила, які утворюють сутність інституту судового контролю.

Насамперед слід зазначити, що не виправлено неузгодженості, пов'язані із визначенням територіальної підсудності. Дійсно, всі клопотання слідчих або прокурорів із цих питань розглядаються лише тим слідчим суддею, в межах територіальної юрисдикції якого перебуває орган досудового розслідування як юридична особа (ч. 1 ст. 132 КПК України). Така правова конструкція законодавця є неграмотною в площині доктрини права з огляду на таке. Визначення юридичної особи законодавство України містить у ст. 80 Цивільного Кодексу України. Це «організація, створена та зареєстрована у встановленому законом порядку». Таким

законом є Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань». Цей нормативний акт визначає обов'язковість реєстрації юридичних осіб у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань із присвоєнням унікального коду, з обліком в органах фіскального та статистичного обліку тощо.

Цивільний Кодекс України та доктрина права висувають також і інші обов'язкові якості, притаманні юридичній особі – статут (положення), печатка, розрахунковий рахунок, правоздатність, дієздатність, місцезнаходження тощо. Однак зазначене вступає у пряму суперечність із визначенням органу досудового розслідування, яке закріплено у ч. 1 ст. 38 КПК України, адже це «слідчі підрозділи» відповідних державних міністерств і відомств. Вони можуть бути різного рівня та назви: управління, департаменти, відділи, відділення залежно від штатного розкладу та структури відповідного утворення. Однак вони залишаються лише структурною частиною певної державної установи; статусом самостійної юридичної особи із властивостями, на які вказано вище. Станом на сьогодні ними не володіє жоден із слідчих підрозділів, які діють у відповідних міністерствах і відомствах України, отже, юридичною особою жоден орган досудового розслідування не є.

Законом № 187 покладено на слідчого суддю обов'язок вручити або надіслати слідчому та прокурору копію ухвали про повну або часткову відмову у задоволенні їх клопотання про накладення арешту на майно або про повне або часткове скасування арешту майна. Очевидно, що таке правило сприяє зміцненню законності в сенсі дотримання конституційних прав учасників кримінального провадження, оскільки звужує можливості зловживань із боку посадових осіб сторони обвинувачення щодо майна, на яке накладено арешт або тимчасово

вилученого та щодо арешту якого заявлено клопотання.

В той же час розширене коло суб'єктів, на майно яких може бути накладено арешт – вказано на право слідчого судді накладати арешт на майно третіх осіб за певних умов. Такими умовами є: 1) придбання майна безоплатно або за ціною, вищою чи нижчою за ринкову вартість; 2) наявність знання або обов'язок знання того, що таке майно відповідає будь-якій із ознак, передбачених п. 1-4 ст. 692 Кримінального кодексу України. Слід зазначити, що ст. 692 Кримінального кодексу України щодо спеціальної конфіскації набрала чинності 15.12.2013 року. Відповідно до змін такими ознаками є: 1) одержання майна внаслідок вчинення злочину та/або воно є доходом від такого майна; 2) воно призначалося (використовувалося) для схиляння особи до вчинення злочину, фінансування та/або матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення; 3) було предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю); 4) було підшукане, виготовлене, пристосоване або використане як засіб чи знаряддя вчинення злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про їх незаконне використання. При оцінці цих змін слід звернути увагу на те, що на відміну від минулої редакції абз. 2 ч. 4 ст. 170 КПК України в цю норму додано лише слово «ціна», що загалом не змінює змісту норми та сфери і порядку її застосування.

Певним чином змінено і правила діяльності слідчого судді у сфері призначення судових експертиз. Так, зазнала змін ст. 244 КПК України, яка встановлює умови звернення сторони захисту до слідчого судді з клопотанням про проведення експертизи, вимоги до такого клопотання та порядок його розгляду слідчим суддею. Слід визнати, що на відміну від попередньої редакції, назва статті більш правильно відображає сутність її змісту – порядок саме

призначення експертизи, а не залучення експерта, оскільки сутність терміну «залучення» процесуальним законом не розтлумачено; не є однозначною навіть відповідь на запитання, чи є таке залучення процесуальним рішенням чи процесуальною дією.

Визначені умови, за наявності яких сторона захисту отримує право на звернення до слідчого судді: 1) неналежні дії або рішення сторони обвинувачення при вирішенні питань, які потребують спеціальних знань; 2) об'єктивні причини, які унеможливають самостійне залучення експерта стороною захисту. Під неналежними діями сторони обвинувачення закон розуміє невжиття заходів по залученню експерта у випадку такої необхідності; неповний перелік запитань, які поставлено перед експертом; наявність підстав вважати, що експерт, залучений стороною обвинувачення, може надати або надав неповний чи неправильний висновок внаслідок відсутності у нього необхідних знань, упередженості чи з інших причин. Вимоги до клопотання сторони захисту про призначення експертизи не змінено. Фактично зміни торкнулися лише кола суб'єктів, які мають право розглядати скарги, окрім слідчого судді суду першої інстанції таке клопотання має право вирішувати також і суддя Вищого антикорупційного суду у відповідних кримінальних провадженнях.

Слід звернути увагу на те, що як і в попередній редакції статті не змінився строк розгляду такого клопотання – 5 днів із його надходження до суду, а також коло суб'єктів, які беруть участь у такому розгляді. Участь слідчого або прокурора в цій процесуальній дії не передбачена.

Залишається відкритою проблема, висвітлена в попередніх роботах. Слідчому судді надано право вирішити питання про отримання зразків для експертизи (ч. 8 ст. 244 КПК України). Умови використання такого права: 1) задоволення клопотання про призначення експертизи; 2) наявність необхідності у відібранні таких зразків; 3) наявність

окремого клопотання особи, яка звернулася з клопотанням (у цій редакції – про залучення експерта, хоча назву статті змінено і такого клопотання вже не передбачено, що само по собі є внутрішньою суперечливістю). Однак проблематика цієї дефініції полягає ще в тому, що слідчий суддя вирішує питання про відібрання зразків для експертного дослідження відповідно до ст. 245 КПК України; у свою чергу ця норма передбачає вчинення такої процесуальної дії лише за вмотивованою постановою прокурора. Отже, відсутність постанови прокурора про відібрання зразків для експертного дослідження унеможливорює законність цієї процесуальної дії; наявність самої лише ухвали слідчого судді про відібрання зразків для експертного дослідження за умови бланкетності цієї норми закону не є достатньою, особливо у випадках, коли зразки для дослідження необхідно відбирати примусово.

Наявність лише ухвали слідчого судді з резолюцією про відібрання зразків також не є достатньою для прокурора, який здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, адже будь-які зобов'язальні чинники в законі відсутні, і його відмова у винесенні відповідної постанови або просто бездіяльність складу злочину, який передбачено ст. 382 Кримінального кодексу України, не утворює. Таким чином, виконання ухвали слідчого судді в частині відібрання зразків для дослідження залежатиме лише від доброї волі прокурора, який здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням. У випадку відсутності такої волі виконати таку ухвалу є не можливим. В іншій частині повноваження слідчого судді у питаннях призначення судової експертизи значних змін не зазнали.

Слід звернути увагу на те, що інші проблемні питання у сфері судового контролю, на які вказувалося в попередніх роботах автора, досліджуваним законом № 187 не вирішено. Зокрема, необхідність продовжувати строк досудового розслідування лише слідчим суддею, не вирішено питання про недосконалість певних термінів процесуального закону, зокрема «закінчення» та «завершення» досудового розслідування, які, окрім іншого, впливають на зміст інституту судового контролю. Залишаються незмінними положення процесуального закону, які регулюють стадію закінчення досудового розслідування, що у свою чергу впливає на межі повноважень слідчого судді. Не звернено увагу на недоліки законодавчого врегулювання щодо невизначеності обсягу повноважень посадових осіб сторони обвинувачення у випадку повернення обвинувального акту прокурору як такого, що не відповідає вимогам процесуального закону.

Підсумовуючи наведене, слід констатувати значні прогалини в законодавстві в сфері правового регулювання контрольної діяльності суду. Тому в цій сфері потрібні подальші теоретичні розробки та практичні зміни. Безумовно, прийняття Кримінального процесуального кодексу України вирішило певні проблеми в цій сфері, які існували до 19 листопада 2012 року, однак лише правозастосовна практика та теоретичні розробки сприятимуть утвердженню законності, оскільки проблеми, які існували до цієї дати, однозначно не вирішено. Подолати цю ситуацію можна шляхом усунення суперечностей у термінології процесуального закону, визначення повноважень посадових осіб сторони обвинувачення на стадії повернення обвинувального акту прокурору тощо.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства : Закон України від 04.10.2019 р. № 187-IX. *Офіційний вісник України*. 2019. № 84. Ст. 2849.

References

1. (2019). On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Improvement of Certain Provisions of Criminal Procedure Legislation : Law of Ukraine on 04.10.2019 № 187-IX, *Ofitsiyni Visnyk Ukrainy*, № 84, art. 2849.

УДК 343.102

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2019-3/4-12>

Інститут угоди про визнання вини: проблемні питання

Єна І. В.

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
ena-irina@ukr.net*

Ключові слова:

медіація, угода про визнання вини, прокурор, об'єктивна істина, кримінальний процесуальний компроміс.

У статті досліджуються проблемні питання, які виникають у практичній діяльності органів досудового розслідування, суду при укладанні угоди про визнання вини та вплив цього інституту на процес встановлення об'єктивної істини та прийняття законного, обґрунтованого рішення у кримінальному провадженні.

*Надійшло до редколегії:
09.11.2019*

Прийнято до друку: 07.12.2019

Guilt of the guidance agreement: temporary issues

Yena I. V.

*Zaporozhye National University, str. Zhukovski, 66, Zaporizhzhya, Ukraine
ena-irina@ukr.net*

Key words:

mediation, plea agreement, prosecutor, objective truth, criminal procedural compromise.

The article explores the problematic issues that arise in the practical activity of the pre-trial investigation bodies, the court when concluding a plea agreement and the influence of this institute on the process of establishing objective truth and making a legitimate, well-founded decision in criminal proceedings. Today we can state the fact of humanization of the Ukrainian legislation, including criminal procedural ones, which in turn requires improvement of the procedural form, introduction of new institutions whose functioning will ensure protection of the interests of society and the state. Such a compromise is known not only in Ukraine. For example, in the United States, between a defendant or his defense counsel on the one hand, and an accuser on the other, a compromise can be reached and set out in writing, the content of which is to plead guilty and the prosecutor undertakes to specifically to prosecute.

European countries are not so active in reducing procedures and concluding plea agreements, although a number of European countries have provided for this in legislation. These countries include Germany, France, England, Portugal, Switzerland, Austria, the Netherlands. Similar institutions from the second half of the